

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

13. března 2008^{*}

Ve věci C-446/05,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím tribunal de première instance de Bruxelles (Belgie), rozhodujícím v trestní věci, ze dne 7. prosince 2005, došlým Soudnímu dvoru dne 14. prosince 2005, v trestním řízení proti

Ioannisu Doulamisovi,

za přítomnosti:

Union des Dentistes et Stomatologistes de Belgique (UPR),

Jeana Totolidise,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení C. W. A. Timmermans, předseda senátu, K. Schiemann, J. Makarczyk (zpravodaj), J.-C. Bonichot a C. Toader, soudci,

^{*} Jednací jazyk: francouzština.

generální advokát: Y. Bot,
vedoucí soudní kanceláře: R. Grass,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za I. Doulamise E. Koeunem, advokátem,
- za belgickou vládu A. Hubert, jako zmocněnkyní,
- za italskou vládu I. M. Bragugliou, jako zmocněncem, ve spolupráci s S. Gentilim, avvocato dello Stato,
- za Komisi Evropských společenství F. Arbaultem, jakož i O. Beynet a K. Mojze-sowicz, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 22. listopadu 2007,

vydává tento

Rozsudek

¹ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 81 ES ve spojení s čl. 3 odst. 1 písm. g) a čl. 10 druhým pododstavcem ES.

- 2 Tato žádost byla předložena v rámci trestního řízení zahájeného proti I. Doulami-sovi, technikovi zubních protéz, za porušení jednak právní úpravy týkající se výkonu zubařské profese a výkonu lékařské profese, a jednak právních předpisů týkajících se reklamy v oblasti péče o zuby.

Právní rámec

- 3 Článek 3 zákona ze dne 15. dubna 1958 o reklamě v oblasti zubařské péče (*Moniteur belge* ze dne 5. května 1958, s. 3542, dále jen „zákon ze dne 15. dubna 1958“) ukládá sankce za jednání, které porušuje článek 1 tohoto zákona, který zní následovně:

„Nikdo nemůže využít přímo, nebo nepřímo jakoukoli reklamu za účelem léčení chorob, poruch nebo anomálií ústní dutiny nebo zubů osobou kvalifikovanou nebo nekvalifikovanou, v Belgii nebo v zahraničí, zejména prostřednictvím výloh nebo vývěsních tabulí, nápisů nebo cedulí způsobilých vyvolat omyl ohledně legality inzerované činnosti, prospektů, oběžníků, letáků, brožur, v tisku, vysílání, kině, příslibem poskytnutí výhod jakékoli povahy, jako jsou slevy, převoz pacientů zdarma nebo prostřednictvím akvizitérů nebo podomních prodejců.“

Reklamu vymezenou tímto článkem nepředstavuje skutečnost, že kliniky a polikliniky vzájemných pojišťoven oznamují svým členům dny a hodiny, kdy jednotliví lékaři ordinují nebo jejich změny.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 4 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že I. Doulamis je stíhán zejména proto, že v telefonním seznamu uvedl reklamu na Zubní laboratoř Jean DOULAMIS a Zubní kliniku Jean DOULAMIS, což je reklama zakázaná zákonem ze dne 15. dubna 1958. Jeden z reklamních inzerátů byl zveřejněn na stránkách věnovaných zubním laboratořím, druhý na stránkách věnovaných zubním klinikám. Tyto inzeráty obsahují objektivní informace, jako jsou nabízené služby, adresa, telefonní číslo a otevírací hodiny obou zařízení.
- 5 Ioannis Doulamis před předkládajícím soudem uvedl, že reklama je nástrojem nezbytným pro volnou hospodářskou soutěž. Poukázal na ustanovení článku 10 ES ve spojení s článkem 81 ES a na rozsudek ze dne 21. září 1988, Van Eycke (267/86, Recueil, s. 4769), a tvrdil, že s ohledem na povinnost uloženou členskými státy, aby nepřijímaly nebo nezachovávaly v platnosti opatření způsobilá zmařit užitečný účinek pravidel hospodářské soutěže uplatnitelných na podniky, je vůči němu vedené stíhání, co se týče reklamy v oblasti péče o zuby, neopodstatněné.
- 6 V tomto ohledu I. Doulamis tvrdil, že s ohledem na činnost, která je v ní vykonávána, odpovídá zubní klinika, jejímž je vlastníkem, kritériím pojmu „podnik“ ve smyslu článku 81 ES, který se použije na členy svobodných povolání. Předkládající soud se přiklání k tomu, že obviněný jednal v rámci výkonu svobodného povolání, jakož i v postavení provozovatele a vlastníka zubní kliniky.
- 7 Uvedený soud uvádí, že z čl. 3 odst. 1 písm. g) ES ve spojení s čl. 10 druhým pododstavcem ES a článkem 81 ES zřejmě vyplývá, že členský stát nemůže přijmout nebo zachovávat v platnosti opatření způsobilá narušit užitečný účinek pravidel hospodářské soutěže uplatnitelných na podniky.

- 8 V tomto ohledu konstatuje, že nelze vyloučit, že ustanovení zákona ze dne 15. dubna 1958 jsou způsobilá zpochybnit svobodu obchodu mezi členskými státy v rozsahu, v němž mohou bránit uskutečňování cílů jednotného trhu mezi těmito státy.
- 9 Podle předkládajícího soudu, který se v tomto ohledu odvolává na bod 89 stanoviska generálního advokáta Jacobse ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 12. září 2000, Pavlov a další (C-180/98 až C-184/98, Recueil, s. I-6451), se s ohledem na rozmanitost svobodných povolání a na charakteristiky vlastní trhů, na nichž působí, jeví jako nezbytné posoudit případ od případu, zda omezení svobody jednat vede ve skutečnosti na dotčeném trhu k omezení hospodářské soutěže ve smyslu článku 81 ES, případně s přihlédnutím k jiným ustanovením Smlouvy o ES, jako jsou články 152 ES a 153 ES, týkající se ochrany veřejného zdraví a spotřebitelů.
- 10 Předkládající soud konečně poznamenává, že ze zprávy Komise Evropských společenství ze dne 9. února 2004 o hospodářské soutěži v odvětví svobodných povolání [KOM(2004) 83 konečná] vyplývá, že omezení v oblasti reklamy v rámci svobodných povolání představují zásah do volné hospodářské soutěže.
- 11 Za těchto podmínek se tribunal de première instance de Bruxelles rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„[Musí být] článek 81 ES ve spojení s čl. 3 [odst.] 1 písm. g) ES a čl. 10 druhým pododstavcem ES [vykládán] v tom smyslu, že [brání] tomu, aby vnitrostátní zákon, v projednávaném případě [zákon ze dne 15. dubna 1985], zakazoval (každému a) poskytovatelům péče o zuby v rámci svobodného povolání nebo zubařské praxe využít přímo nebo nepřímo jakoukoli reklamu v oblasti péče o zuby?“

K předběžné otázce

K přípustnosti

- 12 Belgická a italská vláda vyjadřují pochybnosti, pokud jde o přípustnost této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.
- 13 V tomto ohledu je třeba připomenout, že v souladu s ustálenou judikaturou přísluší v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy založené článkem 234 ES pouze vnitrostátnímu soudci, kterému byl spor předložen a který musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, aby s ohledem na konkrétní okolnosti věci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání svého rozsudku, tak i relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. V důsledku toho, jestliže se položené předběžné otázky týkají výkladu práva Společenství, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (viz rozsudky ze dne 13. března 2001, PreussenElektra, C-379/98, Recueil, s. I-2099, bod 38, a ze dne 19. února 2002, Arduino, C-35/99, Recueil, s. I-1529, bod 24).
- 14 Ve výjimečných případech nicméně přísluší Soudnímu dvoru, aby za účelem ověření vlastní pravomoci přezkoumal podmínky, za kterých se na něj vnitrostátní soud obrátil. Soudní dvůr může odmítnout rozhodnout o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem pouze tehdy, pokud je zjevné, že žádaný výklad práva Společenství nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém, nebo tehdy, pokud Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (viz zejména rozsudky Arduino, uvedený výše, bod 25, a ze dne 21. února 2008, Part Service, C-425/06, Sb. rozh. s. I-897, bod 34).
- 15 V projednávaném případě však není splněna žádná z těchto podmínek.

- 16 Je totiž nutno uvést, že předkládací rozhodnutí vymezuje vnitrostátní skutkový a právní rámec, do něhož spadá položená otázka. Krom toho předkládající soud uvádí konkrétní důvody, které jej vedly k tomu, aby si položil otázku ohledně výkladu práva Společenství, a usoudil, že je nezbytné, aby Soudní dvůr rozhodl o předběžné otázce.
- 17 V důsledku toho je třeba konstatovat, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná tribunal de première instance de Bruxelles je přípustná.

K věci samé

- 18 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda článek 81 ES ve spojení s čl. 3 odst. 1 písm. g) ES a čl. 10 druhým pododstavcem ES brání takovým vnitrostátním právním předpisům, jako je zákon ze dne 15. dubna 1958, který zakazuje každému a poskytovatelům péče o zuby v rámci svobodného povolání nebo zubařské praxe využít jakoukoli reklamu v oblasti péče o zuby, jelikož je takový zákaz způsobilý představovat zásah do volné hospodářské soutěže.
- 19 Podle ustálené judikatury sice platí, že se články 81 ES a 82 ES samy o sobě týkají pouze chování podniků a nevztahují se na právní či správní předpisy vydané členskými státy, nic to však nemění na skutečnosti, že tyto články vykládané ve spojení s článkem 10 ES, který zavádí povinnost spolupráce, ukládají členským státům, aby nepřijímaly nebo nezachovávaly v platnosti opatření, byť by se jednalo o právní či správní předpisy, způsobilá zmařit užitečný účinek pravidel hospodářské soutěže uplatnitelných na podniky (viz rozsudek ze dne 5. prosince 2006, Cipolla a další, C-94/04 a C-202/04, Sb. rozh. s. I-11421, bod 46).

- 20 Soudní dvůr rozhodl, že články 10 ES a 81 ES jsou porušeny, jestliže členský stát buď nařídí nebo podpoří uzavírání kartelových dohod v rozporu s článkem 81 ES, nebo posílí účinky takových dohod, anebo zbaví svou vlastní právní úpravu jejího státního charakteru tím, že přenesl odpovědnost za přijetí intervenčních rozhodnutí hospodářského významu na soukromé hospodářské subjekty (rozsudek Cipolla a další, uvedený výše, bod 47).
- 21 Přitom je třeba uvést, že takový zákon, jako je zákon ze dne 15. dubna 1958, nespadá v rozsahu, v němž zakazuje poskytovatelům péče o zuby uvádět reklamu, pod žádný případ uplatnění článku 10 ES ve spojení s článkem 81 ES.
- 22 Jak uvedl generální advokát v bodě 71 svého stanoviska, ve věci v původním řízení totiž neexistuje žádná skutečnost, která by mohla prokázat, že zákon ze dne 15. dubna 1958 podporuje, posiluje nebo kodifikuje kartelovou dohodu nebo rozhodnutí podniků. Z předkládacího rozhodnutí nevyplývá ani to, že by dotčené zákonné ustanovení bylo zbaveno své státní povahy tím, že by dotčený členský stát přenesl odpovědnost za intervenčních rozhodnutí hospodářského významu na soukromé hospodářské subjekty.
- 23 Konečně i za předpokladu, že by I. Doulamis mohl být, jakožto majitel zubní kliniky, kvalifikován jako „podnik“ ve smyslu článku 81 ES, tak jak jej vykládá Soudní dvůr (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 23. dubna 1991, Höfner a Elser, C-41/90, Recueil, s. I-1979, bod 21), z předkládacího rozhodnutí nevyplývá, že by zde byly dotčeny jakékoli dohody mezi podniky, rozhodnutí o sdružení podniků nebo jednání ve vzájemné shodě způsobilé ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž cílem nebo výsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na společném trhu.
- 24 V důsledku toho je na položenou otázku třeba odpovědět tak, že článek 81 ES ve spojení s čl. 3 odst. 1 písm. g) ES a čl. 10 druhým pododstavcem ES nebrání takovým

vnitrostátním právním předpisům, jako je zákon ze dne 15. dubna 1958, které zakazují každému a poskytovatelům péče o zuby v rámci svobodného povolání nebo zubařské praxe využít jakoukoli reklamu v oblasti péče o zuby.

K nákladům řízení

- 25 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Článek 81 ES ve spojení s čl. 3 odst. 1 písm. g) ES a čl. 10 druhým pododstavcem ES nebrání takovým vnitrostátním právním předpisům, jako je zákon ze dne 15. dubna 1958 o reklamě v oblasti zubařské péče, které zakazují každému a poskytovatelům péče o zuby v rámci svobodného povolání nebo zubařské praxe využít jakoukoli reklamu v oblasti péče o zuby.

Podpisy.